

Fotografski zapisi ščetarskega mojstra Petra Nagliča (1883–1959) iz Šmarce pri Kamniku

V prispevku avtor obuja spomin na Nagličevo družino, zlasti pa na vsestransko osebnost svojega deda Petra Nagliča (1883–1959) iz Šmarce pri Kamniku. Naglič je bil ščetarski mojster, uspešen podjetnik, odličen fotograf amater, romar, popotnik, mineralog, človekoljub. Danes je najbolj poznan kot fotograf. S fotografijami, ki jih je najprej snemal na plošče in kasneje na film in sam razvijal, je ohranil spomin na dogodke in ljudi svojega časa. Njegove fotografije so dokumenti, saj jih je opremil z napisi, kdaj in kje so bile posnete, kdo je fotografiran. Vse njegove ustvarjalnosti so na neki način razložljive, kanček zagonetnosti pa ostaja skrit v njegovi ljubezni do fotografije. Samo od sebe se nam postavlja vprašanje, kje je dobil tisti prvi namig, ki ga je navdušil prav za to umetnost, ki je bila v tedanjem času šele na pohodu. Žal nikjer v njegovih spominih ni ohranjenih nobenih informacij, ki bi kakorkoli nakazovale, s čim ga je fotografija tako prevzela in ga navdušila za celo življenje.

Ključne besede: Peter Naglič, Šmarca, fotograf

In the article, the author searches to revisit memories of the Naglič family, particularly the ingenious and versatile personality of Peter Naglič (1883–1959), his grandfather, who lived at Šmarca near Kamnik. Peter Naglič was a skilled brush-maker, a successful businessman, an excellent nonprofessional photographer, a pilgrim, a traveller, a mineralogist and a philanthropist. Today, however, he is most known for his photographs that were first recorded on photographic plates and later film, and which he himself processed to capture the events and people of his time for eternity. By adding captions that specified the location, time and identities of people in individual photographs, his works outgrew their proportions and became real documents. It is interesting that all his artwork passions can be somehow traced and explained, with the exception of photography and his love for it. The question what caused the sparkle to make him take up an art that at the time only started gaining popularity is left unanswered, since, unfortunately, his memoirs provide no information on this account and his lifelong passion and its beginnings remain a secret.

Key words: Peter Naglič, Šmarca, photographer

Uvod

Lani je minilo 130 let, odkar se je v Šmarci pri Kamniku rodil ščetarski mojster Peter Naglič. Častitljiva obletnica, ki glede na njegov bogati in raznovrstni opus kliče po podrobnejši predstavitvi širši javnosti.

Peter Naglič leta 1946

Peter Naglič kot mlad fant leta 1899

¹ Inženir elektrotehnike, samostojni podjetnik.

Peter Naglič (na sredini v drugi vrsti) med člani zadruge sedlarjev, tapetnikov in krtačarjev leta 1929; v prvi vrsti drugi z desne Anton Knaflič, znani kamniški usnjar; v drugi vrsti prvi z desne Alojz Rebolj, ščetar iz Preske pri Medvodah

Ne nazadnje, podobni še »neodkriti« zakladi preteklosti vedno znova presenetijo, tudi muzejsko stroko, ki se ukvarja z dediščino naroda.

Tako je tudi v primeru zapuščine ščeterskega mojstra Petra Nagliča, ki je preživel svojo družino z izdelovanjem in prodajo raznovrstnih krtač in čopičev, a je bil hkrati z vsem srcem predan fotografiji. Ščetersko obrtno podjetje, ki ga je po očetovi smrti vodil skupaj z bratom Karlom, je dajalo družini materialno osnovo, ki mu je omogočila, da je svojega konjička razvil skorajda do profesionalne ravni. Potem ko sem si kot njegov vnuk na posestvu svojega deda zgradil hišo in ustvaril družino, je dozorela odločitev, da širši javnosti razkrijem bogato dedovo zapuščino – okrog deset tisoč fotografskih posnetkov, nekaj zvezkov dnevniških zapisov in drugega spominskega gradiva. Fotografije segajo od zadnjih let 19. stoletja do skorajda konca 50. let 20. stoletja; obseg in raznolikost njihovih vsebin sta zelo pestra. Nagličev fotografski opus so tako že pred leti prikazovali v kamniškem muzeju; iz njegove zbirke fotografij in dnevniških zapisov pa so za svoje delo črpali tudi v ljubljanskem mestnem muzeju.

Doslej najobsežnejša predstavitev fotografske zapuščine Petra Nagliča pa je bila postavitev razstave v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani leta 2013. Razstava je prikazala tematsko raznolikost Nagličeve fotografske zapuščine kakor tudi zgodbo o njegovem življenju in pogledu na svet. To je svet Nagličevih popotovanj, odhajanj in vračanj – od domačega praga v Šmarci pri Kamniku, bližnjih in daljnih krajev po ožji in širši domovini do tujih dežel, ki jih je obiskal kot romar.

Ne glede na dejstvo, da deda nisem osebno poznal, ga želim prikazati skozi svoje videnje prednikov, istočasno pa prikazati spoštovanje in pozitiven odnos do narodnega bogastva, kar dedova zapuščina prav gotovo je. Pri tem mi je bila v veliko pomoč tudi subtilna pripoved moje mame, ki mi je znala njegovo osebnost prikazati vedno v najlepši luči. Ta njen iskreni odnos z očetom je skušala prenesti tudi name.

Nevidna nit, ki povezuje

Nikoli mi ni bilo dano, tako kot večini mojih vrstnikov, da bi moja mala otroška ročica rekla njegovi odrasli roki: potrebujem te, ker se ob tebi počutim varno, ali pa, igray se z menoj in ostani v moji bližini, da začutim tvojo toploto in te imam rada, ker si del mene.

Po drugi strani pa je malokomu dano, da ima možnost svojega deda spremljati na tako izviren in globok način. Tvoja plemenita osebnost nosi v sebi dve življenji; prvo, ko si živel in ustvarjal v svojem aktualnem obdobju, in drugo sedaj, ko nam s svojimi spomini in fotografijami razgaljaš utrip in čutenje tedanjega časa.

Najini življenjski poti se žal nista nikoli prekrili. A zdi se, da nevidne rodbinske niti kljub časovnemu odmiku ne popuščajo. Nasprotno, moje notranje izkustvo me pomirja z mislijo, da se privlačijo bolj in bolj in tako pletejo najino skupno zgodbo, ki je ni videti, ampak se čuti v srcu. Če se vrnem malo nazaj v preteklost, v sredino devetdesetih let preteklega stoletja, ko se je pred menoj pojavila dedova zapuščina, sem prepričan, da ta trenutek ni bil izbran naključno. V naših življenjih ni nič samoumevnega. Zbirka fotografskih posnetkov

ter ostalih zapisov, ki jih je ustvaril, bi lahko ubrala tudi precej drugačno pot in se ne bi ohranila. Hvaležen sem, da mi je Gospod namenil tako zrel pogled, da sem se zavedel vrednosti zbirke in jo uspel ohraniti. Pogosto se namreč dogaja, da ljudje, še posebej v mladosti, s svojimi dejanji nehote storimo kakšno neumnost, ki pa jo kasneje v življenju obžalujemo. V času odkritja sem si že ustvaril dom in družino. To pa je mejnik, ko se človek kdaj pa kdaj vpraša po smislu življenja. Dokaj hitro lahko prideš do spoznanja, da odnos do prednikov in vsega, kar je z njimi povezano, oziroma zavedanje korenin svoje rodbine že lahko predstavlja soliden temelj življenjskemu smislu.

Zbirka, ki jo je ustvaril moj ded, predstavlja pomemben doprinos h kulturni dediščini našega naroda. Sam sem jo sprejel kot sporočilo, da se skupaj odpraviva na pot in poskrbiva, da to delo, prekrito z nežno patino časa, najde ustrezno mesto v zgodovini slovenskega naroda, tudi s predstavitvijo širši javnosti.

Pri Končkovih v Šmarci

Rast korenin

Življenje na tem našem lepem planetu, ki smo ga v dar prejeli od svojih staršev, je pravzaprav Stvarnikov čudež. Na nas je, da to darilo izkoristimo, prižgemo življenjsko luč in svetimo, kolikor se da. Življenje je vendarle tiste vrste gost, ki ne potrka dvakrat na vrata. Naša človeška dimenzija je zgolj oblačilo, v katerem se skriva duhovno srce. Človeško bitje je v prvi vrsti ustvarjeno zato, da misli, da čuti, da s svojim razmišljanjem ne ostaja na mestu, temveč se razvija. Da nas hrepenenje po boljšem življenju ne oddaljuje od osnovnih duhovnih vrednot. V trenutku, ko se zavemo teh življenjskih resnic, se nam ponudi premišljevanje o našem izvoru; od kod smo prišli, kaj počnemo tu, kam smo namenjeni. Vprašanja se porajajo drugo za drugim, a odgovorov pravzaprav ni enostavno poiskati, ostajajo nikoli končana pot. Resnica o naših koreninah je pravzaprav zgodba o nas samih, zato ima za nas poseben pomen. Kot potomci naših prednikov lahko izkažemo hvaležnost, saj smo po njih prišli. Sestopiti z rodbinskega debla in začeti kopati proti našim koreninam nam zato predstavlja svojevrsten izziv. Izvor posameznika ali z njim povezane rodbine je pravzaprav delček mozaika narodne zgodovine, za kar pa se je vredno potruditi in jo skušati čim bolj raziskati.

Janez Naglič

Rodbina Nagličevih po moški strani, po ustnem izročilu naših prednikov, izvira iz dokaj odmaknjenih zaselkov nekje iznad Trsata, v bližini Reke, na ozemlju današnje Hrvaške. Petrov praded, Janez Naglič, se je s svojo ženo Katarino, roj. Žumer, preselil v današnjo Šmarco okoli leta 1810. Z veliko gotovostjo lahko trdimo, da ju je ob selitvi že spremljal tudi njun prvorojeni sin Egidij. Medtem ko so njuni kasnejši otroci ob rojstvu že vpisani v krajevno krstno knjigo, njegovega imena v tej knjigi ni mogoče zaslediti. V takratnem času sprejeta odločitev, da zapustiš varno domače ognjišče in se podaš z mlado družino na pot v negotovo prihodnost, nam da misliti, da je bilo življenje v teh krajih sila težko. To dejstvo pa tudi kaže, da je imel Ja-

Pri Nagličevih doma leta 1915

nez Naglič v sebi dovolj vedoželjnosti in avanturizma, da sebi in svojim zagotovi drugačno življenje, skratka, razmišljal je, da v življenju enostavno mora obstajati nekaj več.

Egidij Naglič

Egidij Naglič je svojo življenjsko sopotnico Uršulo, roj. Rojc, našel v Podgorju pri Kamniku. Po poroki leta 1830 sta si ustvarila številčno družino, saj se jima je v obdobju tridesetih let rodilo kar 13 otrok. V času, ko so se najstarejši otroci že osamosvajali in odhajali iz domačega gnezda, se jima je leta 1859 rodil najmlajši od vseh, sin Jožef. Verjetno je prav ta dejavnik, da je bil najmlajši, pripomogel k odločitvi staršev, da ga določijo za naslednika; tako Jožef ostane doma in si ustvari družino.

Jožefov oče Egidij je bil dobrega zdravja, fizično krepak in je dosegel visoko starost. Bil pa je tudi ljubitelj otrok, saj njegov vnuk Peter v zapisu Zgodovina Marijine kapelice iz leta 1920 o svojem dedu zapiše takole: »Pripovedoval nam je razne prerokbe in razne druge dogodivščine, ko nas je otroke na vozičku vozil, med tem časom smo ga z zanimanjem poslušali.« O zaposlitvi svojega deda pa dodaja: »To sem si nekako zapomnil in nekoliko še od gradnje železnice Trst–Dunaj, k tej gradnji je tudi on hodil delat, da si je kaj prislužil.«

Jožef Naglič

Jožef Naglič je tako postal gospodar domačega posestva in se leta 1882 poročil z Marijo Peterlin iz bližnjih Preserij. V zakonu so se jima rodili trije otroci: leta 1883 prvorojeni sin, moj ded Peter, leta 1885 hči Ivana in leta 1892 sin Karol. Kot je že nekoč v preteklosti razmišljal njegov ded Janez, da hoče od življenja imeti nekaj več, se je tudi Jožef odločil stopiti iz povprečja.

Prevzel ga je podjetniški duh in se je pričel resneje ukvarjati z izdelovanjem krtač, metel in ostalih ščetar-skih izdelkov za široko uporabo. Z dobršno mero iznajdljivosti se je v tedanjem poslovnem svetu dokaj dobro znašel, saj si je že v začetku devetdesetih let 19. stoletja na osnovi izdanega gradbenega dovoljenja sezidal za tisti čas moderno enonadstropno hišo.

Za potrebe razvijajoče se obrti so si v pritličju uredili delavniške prostore, prav tako pa so povečevali število zaposlenih. Podjetniško dejavnost je Jožefu spodbu-

Družina Jožefa Nagliča okoli leta 1902

jala tudi njegova žena Marija, ki je bila zelo bistra in razgledana ženska, s pogostimi obiski v Ljubljani pa si je širila miselno obzorje in bila seznanjena z vsemi novotarijami. Mogoče je tudi ta njen napredni duh pri-

Marija in Jožef Naglič po poroki – 22. maja 1882

pomogel, da je Jožef Naglič pričel razmišljati o rasti svojega podjetja. Podjetnik, ki se zaveda tržnih zakonitosti, ve, da bo njegovo podjetje lahko uspešno le, če bo konkurenčno. Zato se je navdušil nad idejo, da pri vsakdanjih proizvodnih procesih, ki jih je opravljal v svoji dejavnosti, njegovo mesto lahko prevzame voda in mu olajša življenje. Skozi Šmarco je bil takrat že speljan rokav Kamniške Bistrice, Mlinščica, ki je omogočal obratovanje nekaterih vodnih naprav skozi vse leto.

O uresničitvi ciljev in rasti podjetja Jožefa Nagliča priča tudi obsežna fotodokumentacija, ki jo je v vseh fazah razvoja podjetja posnel njegov starejši sin Peter. V letu 1922, tik pred smrtjo, je oče Jožef z izročilno pogodbo zapustil tovarno sinovoma Petru in Karlu, ki sta ustanovila podjetje z nazivom: Tovarna ščetk in čopičev bratov Naglič, s sedežem v Šmarci.

Peter Naglič

Osebnost med mojimi predniki, ki po svojem razgibanem in plodnem življenju izstopa, je prav gotovo moj ded po mamini strani, Peter Naglič. »Končkov Peter«, kot so ga klicali v rodni Šmarci, je bil rojen pred 130 leti, natančneje 26. 6. 1883. Svojo ustvarjalno življenjsko pot pa je sklenil v sedeminsedemdesetem letu, 28. 7. 1959, prav tako v Šmarci.

Peter je bil že kot mladenič dejaven na različnih področjih in je kazal dobršno mero ustvarjalnosti. Kasneje je bil zaradi šolanja in izpopolnjevanja v tujini nekaj let odsoten. Na to, da se je poročil relativno pozno, pa je najbrž v največji meri vplivalo težko obdobje I. svetovne vojne, ki je marsikomu dodobra prekrizalo načrte. Tako je s svojo življenjsko sopotnico Marijo Bonač stopil na skupno pot šele leta 1920. Spoznala sta se na Notranjskem, v Selščku, kamor je Peter večkrat odhajal na obiske k sorodnikom.

Marija in Peter sta si ustvarila številčno družino s petimi otroki. Prvorojencu Petru (1921–1982) so sledila dekleta, in sicer Marija (1922–1987), Terezija (1924–1998), Francka (1926–1945) in z malo premora še Katarina (1934–2001). Tudi Nagličeve je zaznamovala II. svetovna vojna, saj je zelo mlada preminila Francka, posledicam vojne pa se je izognila le najmlajša, Katarina.

Petru je bila družina na prvem mestu, vse svoje življenje je posvetil svojim najbližjim. S svojim toplim pristopom ne samo do otrok, temveč tudi ostalih bližnjih, je ustvarjal v medsebojnih odnosih sproščenost. Življenje brez napetosti pa vnaša med ljudi zadovoljstvo in duhovno ravnovesje.

Družinska ščetarska obrt je Petru Nagliču omogočila, da je stopil na pot uspešnega podjetnika, obenem pa mu je posel nudit tudi dobro življenje. Poleg ščetarstva je seveda zanesljivo največ svojega prostega časa posvetil fotografiji. Bil je znan kot fotograf amater, na svojem domu v Šmarci je imel atelje, uporabljal je tudi različne scenske postavitve. Za izdelavo in obdelavo fotografij pa je imel tudi temnico z vsemi pripomočki. Fotografiral je za lastno veselje, prerasel pa je amaterske okvire, saj je fotografije tudi prodajal. Komercialni interes pa mu vendarle ni bil v prvem planu, večinoma je pokrival le osnovne stroške.

Svatje Marije in Petra pred domačo hišo maja 1920

Marija Bonač in Peter Naglič 26. maja 1920

Družina Petra Nagliča pred domom leta 1935

Mama Marija s hčerko Katarino leta 1934

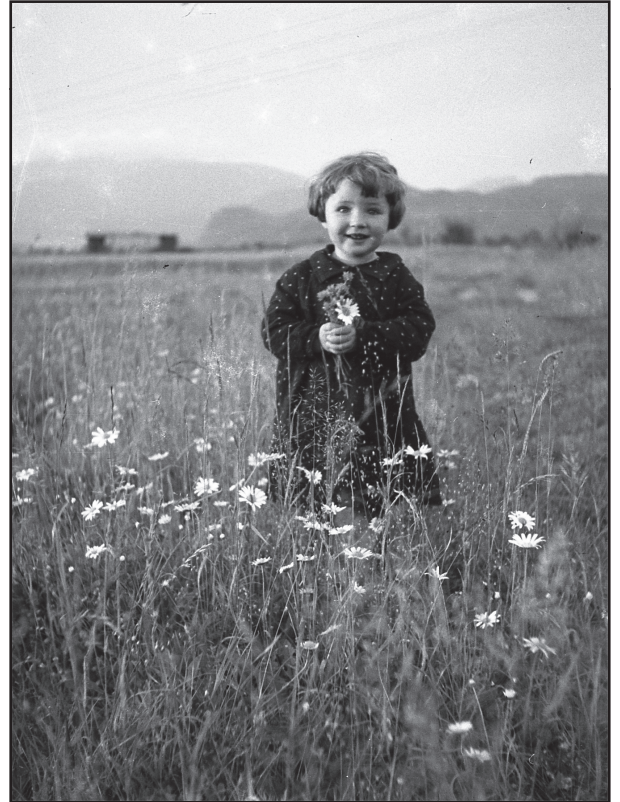
Katarina Naglič, poročena Šporar

V zapisu o svojih prednikih pa moram poudariti tudi vlogo moje mame, ki naju z dedom neposredno povezuje.

Odnos do svojega očeta nama je s sestro znala v naših klepetih večkrat doživeto pričarati. V tem primeru besede nimajo prave izrazne moči, takšne družinske povezave je pravzaprav težko slikovito opisati. Zadostvoval je samo pogled v njene orošene, nežno modre oči, ki so dobile nenavaden lesket. Toplota in milina, ki sta prihajali iz njene notranjosti, sta dali čutiti, da je bil to posebno ljubeč odnos, ki ga je ded ustvaril s svojo hčerko. Svoje poslanstvo roditelja je jemal odgovorno, vzgoji se je posvetil s srcem in dušo. To ni bila zgolj krvna vez oziroma razmerje med očetom in hčerko. Bila je

Peter Naglič s svojo najmlajšo hčerko Katarino leta 1935

Katarina Naglič s šopkom leta 1936

močna vez dveh prijateljev, ki ju povezujeta brezpogojno spoštovanje in zaupanje. Z načinom življenja, ki je temeljil na upoštevanju krščanske ljubezni, človeških vrednot in življenjskih modrosti, je svojo energijo znala izžarevati tudi na naju s sestro kakor tudi na znance in prijatelje.

Znala je prisluhniti ob težavah, s svojim zelo razvitim čutom empatije pa je vedno pogumno spodbujala in izražala podporo. Imela je v sebi energijo in sposobnost vzgajati na način, da so njene dobre lastnosti dobile krila.

Ustvarjalni duh Petra Nagliča

Doba šolanja

Svoje prve korake za iskanjem znanja je Peter Naglič naredil na »Holmcu« v letih 1890–1897, kjer je obiskoval »Jednorazredno« ljudsko šolo.

V ščetarstvo ga je že zelo zgodaj začel usmerjati oče Jožef z željo, da si pridobi izkušenj in znanja, da bi bil kasneje sposoben prevzeti vajeti v družinski obrti. Očitno je očetova volja padla na plodna tla, tako si je v letih 1898–1901 pridobil spretnosti in znanja ščeterskega pomožnega delavca, svoje že pridobljeno znanje pa je nadgradil s šolanjem v tujini in si pridobil naziv ščeterskega mojstra.

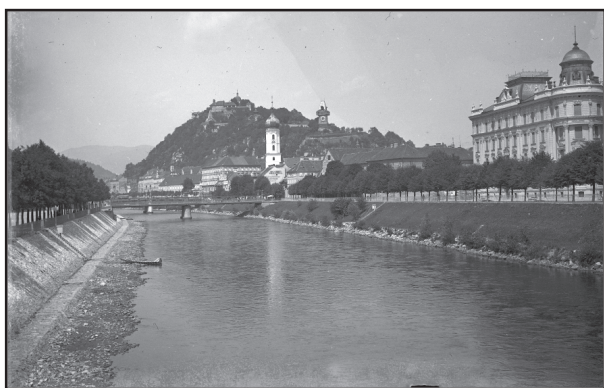
V letih učne dobe v avstrijskem Gradcu, v obdobju med leti 1911–1914, se je poleg pridobitve ščeterskega znanja izpopolnil še v nemškem jeziku, kar mu je v kasnejših obdobjih nemalokrat zelo koristilo pri navezavi poslovnih stikov za potrebe ščeterske proizvodnje kakor tudi ob branju nemške strokovne literature in časopisja. Z zanimanjem za razvoj ščeterske proizvod-

Ljudska šola na Homcu leta 1934

Peter Naglič pri delu v pisarni leta 1933

Pogled na Gradec v času šolanja leta 1911

nje v tujini so seveda prišle ambicije, da se višji nivo tehnologije prenese tudi v domače loge, kar je Nagličeve spodbudilo, da so pričeli uvažati visoko kvalitetne nemške stroje. Pričela se je skupna poslovna pot Petra in Karla, ki sta prevzela vodilno vlogo v ščetarski obrti na Kamniškem v prvi polovici prejšnjega stoletja.

Obema sta bili skupni ustvarjalnost in inovativnost, svoje podjetniške zamisli pa sta uspešno uresničevala od same ideje, preko razvojnega procesa posameznih artiklov, čemur je sledila končna realizacija.

Peter Naglič v strojni delavnici okoli leta 1927

Peter Naglič s fotografsko opremo okoli leta 1905

Peter Naglič v ateljeju s kolesom

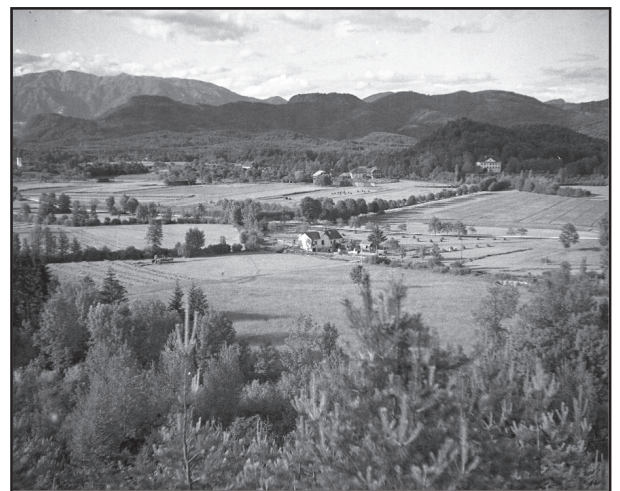
Čar fotografije

Prav širokopotezno razmišljanje je Petru Nagliču omogočalo panoramski pogled ne samo v stroki, temveč tudi v vsakdanjem življenju. Dogodkom tistega časa, pomembnim ali malo manj pomembnim, je vdihnil trajnost in jih dosledno evidentiral in dokumentiral. Ker je bil kot amaterski fotograf od svojega fotografskega udejstvovanja finančno neodvisen, je za njegovim fotografskim objektivom stala duša umetnika, ki je svoja čustva izlil na fotografski papir kot slikar, čigar čopič vodi njegov navdih.

Bil je temeljit, s prefinjenim občutkom za motiv in kompozicijo, dosleden in kljub amaterski izobrazbi visoko strokoven. Njegova fotografska zapuščina je odlično ohranjena, vzorno datirana in popisana, skratka prepoznavna glede na čas in kraj motiva, s pogosto zabeleženim lastnim komentarjem, kar še dodatno obeleži čas neke drugačne dobe, v sebi pa nosi tako močno sporočilo, da si Peter Naglič nedvomno zasluži dostojno mesto med slovenskimi fotografi amaterji. Celotna zbirka ohranjenega originalnega gradiva nas pouči o razvoju fotografije, ki se je pričel s fotografiranjem na steklene plošče.

Ta del zbirke obsega preko 800 posnetkov, steklene plošče različnih formatov in dimenzij pa s svojim filmskim zapisom hranijo sporočilo predvsem iz obdobja do leta 1930.

Nadaljnji razvoj filmske in fotografske tehnike pa je prinesel uporabo celuloidnega traku. Ta je precej poenostavil in olajšal fotografiranje in tudi izdelavo samih fotografij v laboratoriju. Peter Naglič, navdušen za vsa-

Pogled na Arboretum leta 1933, desno zadaj Souvanov dvorec

ko uporabno noviteto tudi na fotografskem področju, je prevzel novo tehnologijo in pričel uporabljati filmski trak, na katerega je samo v letih 1931–1957 zabeležil preko 10.000 avtentičnih posnetkov. Ti so v veliki večini kvalitetno shranjeni in predstavljajo zanimivo dokumentarno gradivo.

Zgodovinsko vrednost pa mu dviga dejstvo, da je večina posnetkov opremljena z besedilom in definirana glede na čas, kraj in predmet fotografiranja. Z razvrstitvijo fotografij v panoramske zvitke je prikazal smisel za kronološki pregled in nakazal razvoj in potek dogodkov. Ustvaril je tudi veliko portretov družinskih članov, sorodnikov, znancev od blizu in daleč, posnetki pa nam razkrivajo za tisto obdobje sodobno opremljen atelje, z raznolikimi scenskimi postavitvami, ki z vso

Pogled na Kamnik in Zaprce leta 1935

Odkopavanje mamuta v Nevljah pri Kamniku leta 1938

Začetki tovarne Lek v Mengšu leta 1936

pripadajočo fotografsko tehniko omogoča dovršeno reprodukcijo fotografij različnih formatov pomanjšav ali povečav.

Naravno nadarjeni ljudje, ki brez formalne izobrazbe dosegajo izjemne uspehe pri lastnem delu, se rodijo zelo redko. Še redkeje taki uspešnejši posvečajo višek svoje energije in znanja soljudem v bližnji okolici.

Splet srečnih okoliščin, tradicije, naravne inteligence, socialnega čuta in takratnih hitro se razvijajočih tehničnih dosežkov je rodil mojega deda, ki je dal trajen pečat Šmarci. Njegovo delo ni imelo pozitivnih vplivov samo na ožjo družino, ampak tudi na vrsto sodelavcev in njihovih družin.

Romarska duša

Pozitiven odnos do vere je v njem buditel zanimanja za številna romanja. Sprva se jih je udeleževal sam, kasneje pa tudi s celotno družino ali sorodniki. Eno izmed takih, na bližnjo Šmarno goro, takole opisuje v svojem komentarju k fotografijam: »Po končani službi Božji smo si privoščili malo kosilce kar na prostem na prijetni solnčni toploti, posebno nam je prijala, ker smo je v tej pomladi malo užili. Nato je bilo zelo ugodno za razgled okolice, ki je bilo čisto ozračje daleč naokrog se je videlo, poslužil sem se tudi foto kamere.« Veselje do romanja ga je večkrat vleklo tudi čez meje domovine, kjer si je nabiral globoke vtise in širil svoje duhovno obzorje. Leta 1908 se je udeležil I. vse-

Vseslovensko romanje v Sveto deželo leta 1910 – I. skupina

Slomškovi dnevi, Maribor leta 1936

800 let samostana v Stični leta 1936

slovenskega romanja v francoski Lurd, na katerem ga njegov fotoaparat ni spremljal. Že čez dve leti se je z romarji odpravil v Sveto deželo, tokrat že s fotoaparatom, s katerim je ustvaril lep romarski spomin. Rad je obiskoval romarske kraje, kjer je našel notranji mir in ostajal sam s seboj ter tako poglobljajl svojo vero. Pot srca, ki ga je usmerjala v življenje, ga je osvojila s fotografijo. Izbranim dogodkom, ki so mu vzbujali zanimanje, je namenil ples sence in svetlobe, odvzel pa jim je dimenzijo časa; tako ohranjeni posnetki so ostali pričevalci za vedno.

V letu 1934 je z večdnevним praznovanjem v Rimu potekala proglasitev Janeza Boska za svetnika. Peter v

svojem potopisu doživeto opisuje cerkev sv. Petra med mašo: »Cerkev v notranjosti je bila veličastno okrašena in razsvetljena. To je lepoto hiše Božje zelo povzdignilo. V ospredju za glavnim oltarjem je bila krasno razsvetljena Sv. Trojica, imel sem vtis kakor, da bi prišel v raj.«

Fotografije so sicer neme priče takratnega časa, a vendar vsaka pripoveduje svojo zgodbo in odstira skrivnosti iz preteklosti.

Domovina orlov

Izobraževalno društvo v Šmarci je imelo v svojih prostorih ob Zadrugi mlekarne širok spekter delovanja. V okviru društva je zaživel tudi telovadni odsek Orel, ki mu je kot član pripadal tudi Peter Naglič.

Smisel svojega poslanstva so orli videli v duhovnem udejstvovanju, povezanem s športno aktivnostjo. V svojih zapisih Peter večkrat omenja pogoste aktivnosti skupine orlov v bližnjem okolišu, vrstile so se razne telovadne vaje in nastopi v Kamniku, Komendi, Domžalah. Udeleževal se jih je tudi Peter, seveda je bil njegov pogosti spremljevalec fotoaparat.

Med drugim so organizirali predavanja, tako je imel 20. marca leta 1910 v Mekinjah predavanje kamniški frančiškan dr. Gvido Band. O vsebini predavanja Peter zapiše takole: »Predavanje je bilo jako jedrnato za orle in tudi za druge, kako moramo biti značajni, v dobrem neupogljivi, vzeli so v primer hrast. Udeležbe je bilo precej.«

Še istega leta je družčino orlov na Homcu s svojim obiskom počastil knezoškof Anton Bonaventura Jeglič. Slovesen sprejem spoštovanega gosta, ki se je med obiskom ustavil tudi v Šmarci, pa so člani izvedli v svojih krogih z okrašenim konjskim spremstvom.

Peter se je z vrstniki iz orlovskega odseka udeleževal prireditev tudi zunaj domačih logov. Tako se je 30. 8. 1936 udeležil slovesnosti na Jesenicah, kjer so orli na zletu praznovali 40-letnico Krekovega doma. Praznovanje sta s svojo prisotnostjo počastila tudi takratni notranji minister dr. Anton Korošec in ljubljanski knezoškof Anton Bonaventura Jeglič.

Peter v orlovskem kroju leta 1910

Prizor z vaje orlov v Komendi okoli leta 1910

Proste vaje orlov v Domžalah leta 1910

Peter Naglič prvič kot vojak 1915

Vojaška suknja

Pričetek I. svetovne vojne je njegovo čutečo dušo zaznamoval z razmišljanjem bodočega vojaka o negotovi prihodnosti, s strahom, kako se bo ta krvavi ples končal. Nehote je bil tudi Peter potegnjjen v vrtinec vojaških dogajanj; sledilo je težko slovo od domačih in domačega kraja z močno željo po čimprejšnji vrnitvi.

Peter Naglič v vojaški suknji na Ljubljanskem gradu v letih 1915–1917

Kmalu po vpoklicu leta 1915 pa so se začeli vrstiti fizični in psihični napori, pojavile so se komaj obvladljive zdravstvene težave. Usoda je hotela, da so ga prav te težave obvarovale, da ni okusil krutosti fronte, vendar ga je ob pogledu na ranjence, na ujetnike zlomljenega duha trpinčilo vprašanje smisla vojne. Sam odkrito priznava, da mu je odnos z Bogom olajšal preživetje vojne. Ko je bil njegov um pripeljan do roba potrpežljivosti, je znal v sebi poiskati notranji mir.

Omeniti velja, da mu je služenje vojaškega roka na Ljubljanskem gradu olajšalo tudi dejstvo, da je znal fotografirati. Fotografška zbirka iz tega obdobja je zbrana v knjigi *Moje življenje v svetovni vojni 1914–1918*. Knjiga je pravzaprav fotodnevnik vojaka Petra Nagliča, ko je služil vojaški rok na Ljubljanskem gradu.

Po besedah sourednika knjige mag. Blaža Vurnika iz Mestnega muzeja v Ljubljani predstavljajo Nagličevi zapisi pomemben dokumentarni presežek udeleženca zgodovinskih procesov v aktualnem času.

Prevoz ranjenih ujetnikov na Ljubljanskem gradu leta 1915

Mehkoba kamna

Peter Naglič je imel poseben odnos do kamnja in samo ugrabimo lahko, kaj ga je k temu napeljalo. S svojih potovanj od blizu in daleč je vedno prinašal kamnite kose, minerale ali kristale različnih oblik in struktur. Morda je v globini človeškega značaja videl primerjavo s kamenjem, vsak zase izžareva svojo zgodbo. Naravno obrušena zunanost, nežna na dotik, lahko z mehкими oblinami privlači. Po drugi strani pa nas s svojimi ostrimi robovi enostavno poreže in odbije. Kot strasten zbiratelj si je v nekdanji delavnici v spodnjem delu domače hiše ustvaril lepo zbirko kamnin. Da bi pridobil znanje za obdelavo različnih vrst, si je omislil tudi literaturo o petrografiji – kamenoslovju. Na posebne podloge je lepil obdelano kamenje in izdeloval posnetke ogrlic ali vzorce obeskov znanih osebnosti. Kamen mu je istočasno predstavljal tudi spomin na potovanje oziroma na kraje, ki jih je obiskal. Povezal ga je z naravo, njegove izvirne oblike in strukture so ga čustveno prevzele. Morda ga je zavedanje o minljivosti človeškega življenja prevzelo z mislijo, da pa kamen, ki ga je na svoj način navdajal z mirom, skladnostjo, v sebi vendarle nosi nekaj več.

V večini krajev, ki jih je obšel, je rad zahajal na pokopališča ter opazoval izvirne oblike nagrobnih spomenikov. Impresionirala ga je predvsem kamnoseška obdelava različnih kamnitih struktur, ki so po svoji zahtevnosti že mejile na dovršene kiparske stvaritve.

Med njegovimi ohranjenimi predmeti ima posebno mesto tudi mikroskop, izdelan pri podjetju Optik Zajec iz Ljubljane, s serijsko številko 5713. Peter ga je uporabljal za analiziranje sestave raznih materialov, med drugim tudi mineralov in kamnitih kristalov.

Raznovrstni izdelki iz kamnja okoli leta 1950

Zbirka kamnin s potovanj in romanj okoli leta 1950

Odnos do vere

Svoje življenje in tudi življenje vseh svojih domačih je mnogokrat izročal v varstvo Mariji ali Božji previdnosti. Moj ded je pri obiskih mnogih cerkva v domovini in tudi tujini ter na raznih prireditvah poglobljal svojo vero in duhovnost. Izogibal se je porajajočemu se materializmu. Peter Naglič si je vse življenje prizadeval, da bi v svoji notranjosti poiskal duševni mir. Dodatno spodbudo in občutek, da je na pravi poti, mu je dajal tudi tradicionalno pozitiven družinski odnos do vere. Ta odnos pa se mu je z odrasčanjem samo še krepil.

Že kot sedemletnemu dečku je njegov ded Egidij zaupal v oskrbo domače razpelo, postavljeno v znak zahvale za preživetje. V želji, da bi izpolnil obljubo svojemu dedu in v zahvalo za milostno varstvo v zmedah svetovne vojne, se je Peter v času dopusta med prvo svetovno vojno leta 1917 odločil na istem mestu zgraditi železobetonsko Marijino kapelico v gotskem stilu. Dela so bila zaključena v letu 1920 s postavitvijo kipa Marije v naravni velikosti, še istega leta pa je kapelico blagoslovil homški župnik Anton Mrkun.

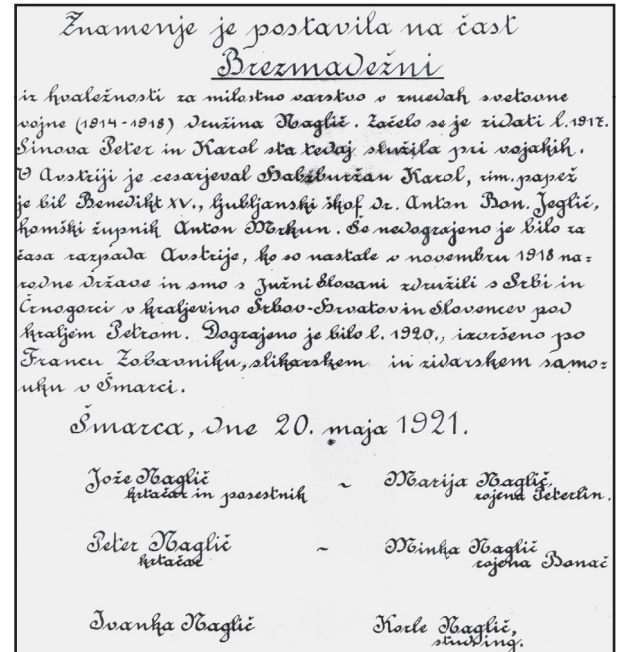
Nasploh je bila njegova osebnost prežeta z izražanjem hvaležnosti za izkazano božjo milost in podarjene človeške vrednote, kot so skromnost, ponižnost, potrpežljivost. Njegov pogled na vero je bil globok, izredno spoštljiv, a za razliko od ostalih zelo širok in življenjski. Njemu lastni odnos do Boga mu je nudil zaščito pred vsakdanjimi dilemami.

Shod na Brezjah leta 1938

Plečnikova Cerkev sv. Mihaela na Barju leta 1938

Posvetilo družine Naglič, shranjeno v notranjosti kapelice iz leta 1921

Gradnja Končkove kapelice leta 1919

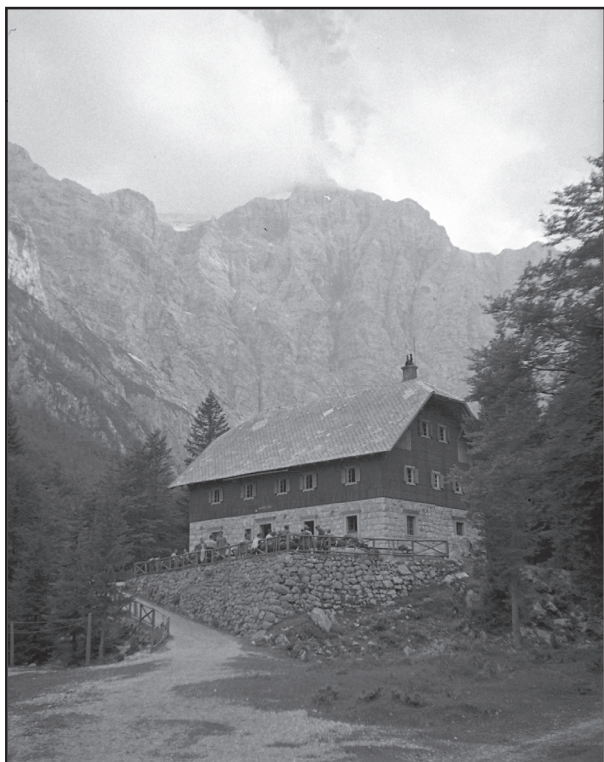
Ljubezen do planin

Svojo naklonjenost do Stvarnika je izražal tudi z ljubeznijo do slovenskih planin, ki jih je pogosto obiskoval. Verjetno tudi zaradi bližine so mu bile zelo ljub prav Kamniške planine. V njegovi družbi je večkrat opaziti tudi sodelavce iz njegovega podjetja, kar priča o tem, da je imel prijateljske in pristne odnose tudi z njimi. Hoja v gore vsakomur predstavlja določen izziv, v fizičnem kakor tudi v psihičnem smislu, saj se pri tem soočamo s premagovanjem samega sebe in prekušanjem svojih sposobnosti.

Morda odkrivanje neznanega, spopadanje z lastnimi sposobnostmi, premikanje meja, iskanje neokrnjene narave, ali preprosto priti bližje Njemu, ki nas opazuje in spremlja na naši poti. Prav te samotne poti v višave so ga vedno privlačile, mogoče tudi zaradi dejstva, da je tam zgoraj morje tišine, kjer človeška duša lahko brezskrbno zajadra in so še celo »vrata večnosti« blizu.

Na vrhu Kravca leta 1913

Koča v Vratih leta 1935

Na vrhu Grintovca leta 1932

Pogled na Golico leta 1934

Na Svetih Višarjah leta 1933

Škof Gregorij Rožman blagoslavlja križ na Škrlatici leta 1935

Gradbena prenova Ljubljane

Peter je bil reden obiskovalec naše prestolnice, saj je pogosto vzdrževal stike s poslovnimi partnerji. Prav tako je v Ljubljani nabavljal fotografske pripomočke in material za izdelavo fotografij. Praviloma ga je na poti redno spremljal fotoaparat. Pomemben mejnik v gradbenem prestrukturiranju Ljubljane je prav gotovo po-

Asfaltiranje Bleiweisove ulice leta 1934

Urejanje okolice Ljubljanskega gradu leta 1934

Gradnja Plečnikovega stadiona za Bežigradom leta 1935

Urejanje struge Ljubljance leta 1933

menil potres, ki je s svojo rušilnostjo močno prizadel našo prestolnico leta 1895. Posledice potresa so bile hude, a vendar je bila po drugi strani ponujena priložnost za novo ustvarjanje. Poškodbe različnih gradbenih objektov so narekovalе njihovo odstranitev in na prelomu stoletja je bila v Ljubljani živahna gradbena dejavnost.

Na temelju novih, modernejših smernic je bila kasneje prva polovica dvajsetega stoletja zaznamovana s pospešenim gospodarskim razvojem, ki je narekoval spremembe tudi v gradbeni strukturi mesta. S povečanjem prometa so bile povezane tudi rušitve starih stavb, ki so se morale umikati novim, večjim, modernejšim, nastajati je začela gradbeno kultivirana Ljubljana, čutiti je bilo njeno spogledovanje z ostalimi evropskimi prestolnicami.

Na Petrovih fotografijah Ljubljane so ujete marsikateri spremembe, njegovo oko pa so med drugim privlačili prav gradbeni posegi. Tako je njegov objektiv ujel prenekatero zanimivost predvojne preobrazbe našega glavnega mesta.

Njegov temeljiti značaj ga je spodbujal, da je večje projekte vestno spremljal tudi v daljšem časovnem obdobju in s tem zajel različne faze napredovanja gradnje, od samega začetka in vse do zaključka projekta.

Kultura v srcu in društva

Kulturne dejavnosti, kot so zborovsko petje ali uprizorjanje dramskih iger, so bile že od nekdaj tesne spremljevalke vaškega duhovnega in družabnega življenja. Zanimanje za tovrstno udejstvovanje je Peter pokazal že v mladosti in se kot član Izobraževalnega prosvetnega društva v Šmarci aktivno vključeval v dejavnosti.

V igralski vlogi se ni pojavljal pogosteje, bolj je bil angažiran pri samih pripravah na igro. Skrbel je za masko igralcev, pomagal pri scenskih postavitvah ter iskal in navduševal bodoče igralce.

Ljudje so veliko sodelovali pri verskih aktivnostih, se udeleževali romanj, procesij ter različnih slovesnosti, ki jih je Peter vneto spremljal s svojim fotoaparatom.

Na Homcu je leta 1909 nastopil duhovno službo sposoben župnik Anton Mrkun. S svojim naprednim razmišljanjem je znal vaščane narodno in kulturno buditi.

Izkazal se je tudi kot dober predavatelj, svoje vernike pa je navdušil tudi s pobudo, da se na Homcu leta 1914 prične graditi večji kulturno-prosvetni dom, ki bi zadostil potrebam različnih dejavnosti. Po zmedi I. svetovne vojne je bil dokončan v letu 1917, polno zaživel pa je šele po vojni. O sami gradnji arhitekturno zelo zanimivega doma je Peter posnel serijo fotografij, sliko dokončanega doma pa je predstavil tudi na razglednici.

Odkritje plošče generalu Maistru leta 1938 v Kamniku

Gospodinjski tečaj okoli leta 1910

Prizor iz igre leta 1910

Kulturno-prosvetni dom na Homcu leta 1920

Tehnika na pohodu

Poglobljen smisel za družbene, kulturne, gospodarsko pomembnejše ali čisto vsakdanje dogodke ga je spodbujal, da je bil vedno »poleg« in s tem je tudi povsem naključnim dogodkom vnesel duha dokumentarnosti. Prevezel ga je prihod letala na bližnje Mengeško polje, kjer se je, sodeč po fotografijah, zbrala navdušena množica radovednih obiskovalcev.

Pričetek udejstvovanja v poslovnem svetu je spremljalo obdobje, ki je bilo bogato s tehničnimi izumi, kar ga je močno pritegnilo. Vedoželjnost in smisel za tehniko mu je vcepil že njegov oče Jožef. Pri vsakdanjem delu v obrti je nenehno razmišljal in iskal tehnične izboljšave, ki bi mu olajšale vsakdanje delo ali skrajšale čas ter izboljšale kvaliteto izdelave. Peter v svojem dnevniškemu zapisu 2. sušca leta 1910 navaja takole: »Prvič sem drakslal na novo predelani draksel, delal je boljše kakor poprej.«

Letalo na Mengeškem polju leta 1932

Obnova Fužine Klemenc leta 1937

Preizkušanje motornih sani leta 1932

Stroj za mlatenje pšenice leta 1931

Motorizirani romar na Brezjah 1931

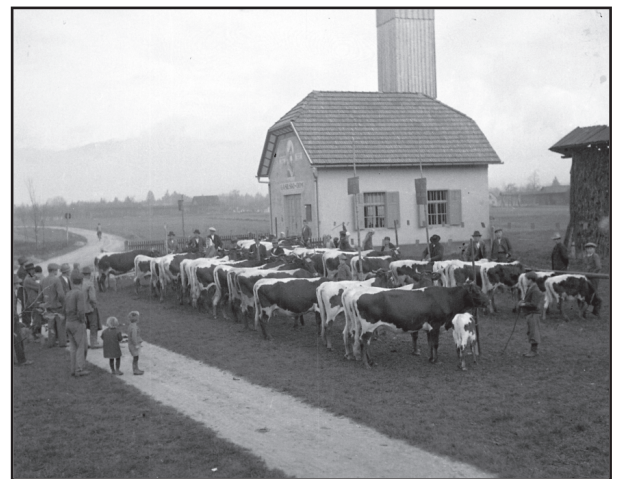
Avtobusni promet leta 1932

Lahko se strinjamo s trditvijo, da bi bil Peter Naglič ob boljših možnostih izobraževanja postal kvaliteten dokumentarni novinar, s svojim tankočutnim smislom za motiv in kompozicijo objekta pa profesionalni fotograf.

Gospodarstvo na deželi

Vsakdanje življenje v prvi polovici dvajsetega stoletja je od naših prednikov na vasi zahtevalo precej fizičnega napora že zgolj za osnovno preživetje. Vaščani so bili primorani krepiti delovne navade, da so lahko solidno zadostili svojim potrebam po hrani. V iskanju boljšega pridelka so se združevali v razne skupnosti, kot so društva, zadruge in podobno.

Peter si je s svojim sodelovanjem v Izobraževalno prosvetnem društvu pa tudi v širši skupnosti nabiral

Sejem govedi na Homcu leta 1935

Zadružna mlekarna in Izobraževalno društvo v Šmarci leta 1910

Koline na vasi leta 1936

Moštvo za kuhanje žganja leta 1932

znanje pri pridelavi hrane. V zapisih iz leta 1910 omenja svoje ukvarjanje z vrtnarjenjem oziroma nabavo raznih sadik. Pri oblikovanju vrta se je z mamo, ki jo je neizmerno cenil, celo sprl. Takole opisuje dogodek: »Bilo mi je žal, da sem se jim (mami) tako odgovarjal, pa ker je za človeka tako stemni, da ne ve, kaj da govori, zato sem sklenil nič več se jeziti.« To dejanje, zanj neobičajno, vendarle kasneje obžaluje in se hitro pomiri. Je pa znal Peter poskrbeti tudi za kakšno hudomušno pripoved. Tako je dal na vrata sanitarij, ki so bila v sklopu domačega gospodarskega posloppja, napisati tole misel: »Tu se oddajajo mili darovi za izboljšanje kmetijstva.«

Preizkušal se je tudi v izdelavi brezalkoholnega vina, kar mu je dobro uspelo. Tako v svojem dnevniku iz leta 1910 na dan 28. prosinca opisuje: »Po kosilu sem šel na Poljane k Č. Gos. Janezu Kalanu, ki so bili v stanovanju pri Kregarju, nesel sem jim brez alkohola 1/4 l vina iz izabele, ki sem ga doma naredu iz domačega grojzdja, bil jim je všeč.«

Portretni pogled

Peter je ustvaril veliko portretov družinskih članov, sorodnikov, znancev od blizu in daleč, posnetki pa nam razkrivajo za tisto obdobje sodobno opremljen atelje, z raznolikimi scenskimi postavitvami, ki z vso pripadajočo fotografsko tehniko omogoča dovršeno reprodukcijo fotografij različnih formatov pomanjšav ali povečav. Pri portretiranju, ki je več kot le fotografija, je zelo pomemben tehnični vidik uporabe svetlobe, kar so v veliki meri nudile izkušnje pri delu. Za kvalitetno osvetlitev pri fotografiranju portretov je bila potrebna dnevna svetloba, saj uporaba umetne svetlobe še ni bila povsem uveljavljena. Peter si je v zgornjem delu hiše uredil primeren prostor za svoj atelje, učinkovito dnevno svetlobo pa je pridobil s tem, da so v streho vgradili steklene plošče. Princip svetlobne strehe je razviden s posnete fotografije iz leta 1915, ko je bil gospodar še njegov oče Jožef.

Vsebinski element ima pri portretiranju poseben pomen, saj običajno izraža čudovito izkušnjo, veselo vzdušje ali nepozaben trenutek, ki ga je potrebno ohraniti v lepem spominu. Prikazati je potrebno vso energijo in lepoto portretiranca, družine ali otroško veselje do mladosti. Naloga fotografa je, da se izkaže s svojo kreativnostjo, da zna pri izdelavi portreta ustvariti sproščeno okolje, v katerem se portretiranec počuti dovolj lagodno, da se znebi treme. Sposobnost objektivna je, da zna ustvariti tako čustven in nežen odnos oziroma izpovedati značaj osebe in njeno počutje.

Peter je portretne fotografije snemal v svojem ateljeju in na različnih lokacijah v naravi. Celopostavne portrete pa je fotografiral tudi pred pročeljem hiš, kjer je postavil prirejene kulise. Te so bile lahko opremljene še z dodatnimi rekviziti, s katerimi je ustvaril lepšo podobo ali poudaril posebno vzdušje.

Kot član orlovskega odseka pri Izobraževalnem društvu je pogosto fotografiral svoje kolege pri telovadnih prvinah med nastopi, pa tudi sicer. Na nekaterih fotografijah so v telovadnih dresih, na drugih so oblečeni v slavnostnih uniformah.

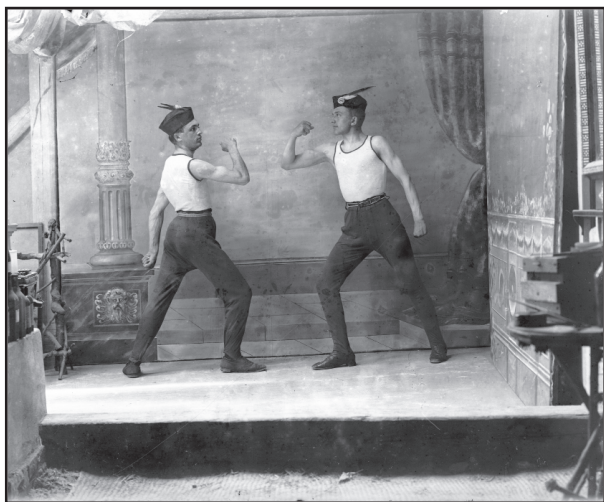
Mlada dama okoli leta 1920

Portret dveh prijateljic iz mladosti okoli leta 1920

Podoba žene s fonografom okoli leta 1910

Portret dveh orlov v telovadnem elementu okoli leta 1910

Tako v svojih spominih na 1. maj leta 1910, ko je bil tudi ustanovljen Odsek orlov za »homško faro«, Peter omenja potek izdelave skupinskega portreta abstinentov kamniškega okrožja na homški gori: »Po službi Božji sem fotografiral vse Abstinate kamniškega okrožja, aparat je odprla g. homška učiteljica Roza Kos, da sem mogel jaz biti pri njih.« in nadaljuje: »Bili smo v homški gori pri ta blagoslovljenemu studentu, bilo nas je kakih 250, bila je že precej velika družba.«

Ljudje z obrobja

Popotovanje skozi življenje mu je ponujalo različne motive, precej pozornosti in časa je posvečal tudi ljudem različnih socialnih stanov, ne glede na njihov videz. Njegov objektiv je znal nagovoriti skupine ljudi, ki so spričo svojih težkih okoliščin tako ali drugače pristale na obrobju družbe. Tja so jih lahko potisnile telesne hibe in s tem povezana nesposobnost za delo. Pri otrocih je bila lahko usodna izguba staršev, lahko pa so se znašli na obrobju enostavno zaradi protesta proti uveljavljenim družbenim tokovom.

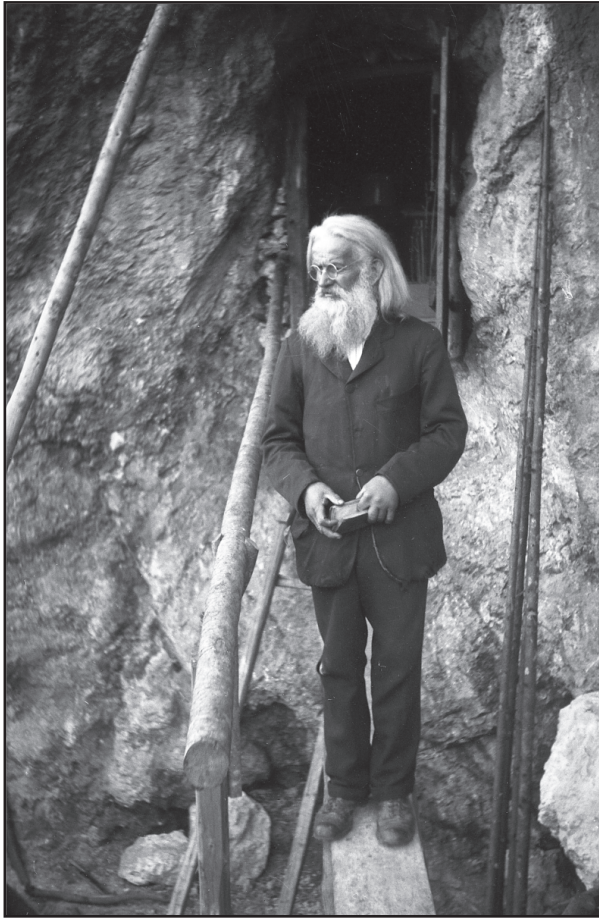
S svojim globokim čutom za sočloveka se je znal zavedati tudi njihovih življenj. Skušal je sprejemati ljudi takšne, kot so bili, v vsej njihovi nepopolnosti in šibkosti. Razmišljal je o njihovih usodah, zakaj jim je Bog namenil okušanje trpkega pelina v življenju. Verjetno se je sam v sebi spraševal, kaj je tisto, kar človeka loči od tega, da bi gledal življenje z nasprotne strani objektiva.

Srečanja te vrste je znal ceniti in so mu bila dragocena. Zavedanje resnice, da je življenje včasih tudi nepredvidljivo in te lahko preseneti, ga je navdihovalo s spoznanjem, da se plemenita osebnost gradi na medsebojnem spoštovanju.

Berač ob poti leta 1932

Puščavnik v svojem bivališču leta 1932

Obisk ciganov v Šmarci leta 1934

Vaški posebnež leta 1932

Čarobna narava

Njegovo izostreno oko za opazovanje je bilo povezano tudi z občudovanjem lepote narave in s simpatijo je na svojih poteh spremljal lepo in razgibano pokrajino. Posebej je imel rad pomladne mesece, saj sta ga prebujajoče se pomladno cvetje in okrasno grmičevje navdihovali in sproščali. Tudi pogled na cvetoče sadno drevje je raznežil njegovo rahlo melanholično dušo. V Potopisu o romanju v Lurd je s posebnimi občutki opisal naravo ob odhodu: »Bilo je 11. maja 1908. Ta dan je bil odločen za odhod I. romarskega vlaka v Lurd. Dan je bil jako lep, nebo je bilo tu pa tam prepreženo z meglicami, spomladansko solnce pa je toplo sijalo na zelene griče in doline.« Ob vožnji z vlakom pa nadaljuje: »Lokomotiva je zapiskala, vozovi so se zganili in vlak jo je odpihal iz homške postaje proti beli Ljubljani. Vožnja je bila prijazna. Sadno drevje je nežno krasno cvetelo in nas spominjalo na prijazni maj.«

Po drugi strani pa je gojil posebno spoštovanje do njenih mogočnih sil, kadar so povzročale katastrofe nepredvidljivih razsežnosti. V posebnem spominu je Petru, še kot ne 12-letnemu fantiču, ostal dogodek, ko je naše kraje prizadel dokaj hud potres.

V svojem zapisu iz leta 1920 se dogodka spominja takole: »Do tega časa so se pa tudi meni že leta nabrale in tu vmes je marsikaj prišlo, 1895 leta je v Ljubljani in daleč naokoli ravno o Veliki Noči zelo močan potres, ki je posebno Ljubljano močno porušil, tudi Šmarci ni prizanesel. Cerkev na Homcu je pa skoraj porušil, na-

Poplave na Duplici – zasilna brv ob podrtem mostu okoli leta 1924

Končkova hiša v hudi zimi leta 1951–1952

St. 2 Stara pralnica Brata Naglič
25./I. 52. je zopet snežilo
in še drugi dan 33 cm
se napreje skupno 3 dni
da ga je bilo 87 cm
posebno je pa bil velik
skok - 2 do - 17 in 2 dni
naraj - 0 dež mesar
z snegom in se zopet
obrnilo na mrak
7./II. 52. je bilo višek mraka
- 18 nato je mrak zopet
padal do - 2 13./II. 52. je
z burjo zopet pričelo
snežiti in je zelo močno
padal da je kar sumelo
dva dni noč in dan brez
prestanke prvi 87 cm
se je ponizal 35 cm

St. 3 Ročna delavnica in smolčnica
natega je padlo novega
89 cm ga je bilo skupi
124 cm vsega je padlo
v seli zimi 229 cm.
Ta množina snega je
povzročila veliko škodo
v naši okolici je podrlo
več ostrešij polomilo
gozdnega drevja
zlasti borovcev bilo
je iz streha ga odkidati
skoraj iz vseh pa
gorskih predelih je
bilo mnogo plazov
zlasti v Tolminskem
okraju ki se odneslo

Meteorološko poročilo iz leta 1952 s podatki o vremenu na hrbtni strani fotografij

Peter Naglič leta 1930

ša hiša je bila vsa razpokana in so jo dali zvezati z železnimi vezmi, z tem se je močno ojačila.« Pogosto je pogledoval proti nebu in opazoval različne formacije oblakov, še posebno, ko se je bližala nevihta.

Iz ohranjenih namiznih koledarjev je razvidno, da je pogosto sledil vremenske napovedi. Natančno je popisoval temperature in v zimi meril debelino snežne odeje. Po svoji zanimivosti vsekakor izstopa kratka vremenska reportaža, zajeta na štirih fotografijah, v zimi na prelomu iz leta 1951 v 1952. Znano je, da je bila po hidrometeoroloških meritvah to najbolj snežna zima v zadnjih sto letih.

Na hrbtni strani je opisal potek padavin, temperaturni režim, o izrednih razmerah, ki so vladale v Ljubljani, pa nadaljuje: »Promet je bil za kakih deset dni prekinjen, v Ljubljani so bili mobilizirani za odkidavanje s streh in ulic in odvažanje v strugo Ljubljane, v velikih krajih ga je bilo treba po železnici in cestah odkidavati.«

V osebnost Petra Nagliča je bila vtkana visoka etika, bil je plemenitega značaja in skromen. S širokim pogledom na svet, zazrtim v prihodnost, je tlakoval pot svoji družini. S ponižnim pristopom je izpolnjeval svoje edinstveno življenje, ki je bilo napolnjeno z izredno ustvarjalnostjo. Notranji mir, ki ga je posebej ljubil, ga je navdihoval z neverjetno navdušenostjo in energijo. Življenjski opus, ki ga je Peter Naglič ustvaril v vsestransko bogatem življenju, ohranja edinstven spomin na dogodke in ljudi njegovega časa.

Literatura

Andrej DULAR, 2013: *Od domačega praga do Jeruzalema*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej.

Marko FRELIH, 2013: *Terra Sancta 1910*. Stična: Muzej krščanstva na Slovenskem.

Janez HUMAR, 1996: Tovarna ščetk in čopičev brata Naglič. V: *Kamniški zbornik XIII*. Kamnik: Občina Kamnik.

Anton MRKUN, 1925: *Homec*. Ljubljana: Jugoslovanska tiskarna.

Peter NAGLIČ, 2007: *Moje življenje v svetovni vojni 1914–1918*. Ur. Blaž Vurnik. Ljubljana: Založba Modrijan, Mestni muzej Ljubljana.

Matjaž ŠPORAR, 2009: Po fotografskih stopinjah Petra Nagliča. V: *650 let Šmarce*. Šmarca: Krajevna skupnost Šmarca.

Zora TORKAR, 2009: *Skozi objektiv Petra Nagliča*. Kamnik: Medobčinski muzej Kamnik.

Bogo ZUPANČIČ, 2005: *Usode ljubljanskih stavb in ljudi*. Ljubljana: Založba KUD Polis.

Osebni dnevnik Petra Nagliča iz leta 1910.

Osebna zbirka zapisov in spominov Petra Nagliča.